

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. Комплексная гигиеническая оценка влияния факторов окружающей среды на показатели популяционного здоровья населения Донбасса// Журнал «здоровье и окружающая среда»// Издательство: Республиканское унитарное предприятие "Научно-практический центр гигиены".-2017., № 27., С-9-14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [javascript:load_article\(32240194\)](javascript:load_article(32240194))
4. Щерба В.А. «Экологические проблемы «сланцевой революции» // Журнал «Социально-экологические технологии».-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/ekologicheskie-problemy-slantsevoy-revoljutsii>
5. Угода про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться в межах ділянки юзівська між (1) державою Україна та (2) Шелл експлорейшн енд продакшн Юкрейн інвестментс (IV) Б.В. та (3) ТОВ “Надра Юзівська”.
7. Зенін А.П., Ярошенко О.М. Техногенна безпека. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. – Харків: Право, 2016. Т.11: Трудове право / редкол.: С. М. Прилипко (голова), М. І. Іншин (заст. голови), О. М. Ярошенко та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 2018. – С. 684 – 688.
7. Law no. 2011-835 of 13 July 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000024361355&fastPos=2&fastReqId=851582407&categorieLien=id&oldAction=rechTexte>
8. Decision no. 2013-346 QPC of 11 October 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/decision/2013/2013346QPC.htm>

Шляхова Валерія Русланівна, студентка навчально-наукового інституту механічної інженерії і транспорту, 2 курс, група 1.МІТ 601.8,

Твердохлебова Наталя Євгеніївна, старший викладач кафедри безпеки праці та навколишнього середовища

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

**АКТУАЛЬНІСТЬ НАПИСАННЯ ДИПЛОМНОГО
РОЗДІЛУ «ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»**

Анотація. На сьогоднішньому етапі реформування вищої освіти навчальна дисципліна «Цивільний захист» вже не є нормативною і виключена з навчальних планів у вищих навчальних закладах, у тому числі технічного профілю. Але соціально-економічна ситуація в країні, на жаль, ускладнюється. Тому зростає необхідність і важливість питань захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: надзвичайні ситуації, захист населення, цивільний захист.

Shliakhova V.R., Tverdokhliebova N.Ye.

RELEVANCE OF THE DIPLOMA SECTION "CIVIL PROTECTION"

Abstract. The discipline "Civil Protection" is not normative any more and excluded from the curriculum in higher educational institutions, including the technical profile at the present stage of reforming higher education. However, unfortunately, the socio-economic situation in the country is becoming more complicated. In these conditions, the need and importance of protecting the population in emergency situations is increasing.

Keywords: emergency situations, population protection, civil protection.

Надзвичайні ситуації (НС) є динамічними незворотними процесами, які розвиваються та протікають з великою швидкістю, характеризуються різноманітністю та високим рівнем вражаючих факторів. Під час НС потенційні небезпеки для життя і здоров'я людей проявляються в більшій кількості, з більшою ймовірністю негативних наслідків.

Актуальність. Постановка завдання. Зараз стають актуальними не тільки питання нормативно-правового забезпечення державного управління щодо протидії надзвичайним ситуаціям, а й організаційні засади запровадження заходів попередження надзвичайних ситуацій на державному, регіональному рівнях, а також на об'єктах економіки.

У сучасних умовах службово-професійної діяльності нова роль керівника об'єктивно обумовлена. Фактично будучи особою, що забезпечує досягнення мети діяльності з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій, керівник повинен піднятися на якісно новий рівень – стати носієм управлінських функцій і бути компетентним суб'єктом безпосередньо управлінської діяльності. Реагування на надзвичайні ситуації потребує, відповідно, високої оперативності, рішучості, професіоналізму керівника підприємства і його команди. Урахування цих компетентностей в умовах НС дасть можливість зменшити вірогідність прийняття неадекватних управлінських рішень, сприятиме економії ресурсів та часу на ліквідацію наслідків НС, зменшенню економічних збитків та збереженню життя людей.

Основна частина. За захист населення у випадку НС персональну відповідальність несуть керівники районів і міст, а за захист персоналу на об'єктах економіки – керівники підприємств. Керівник, що приймає рішення, має об'єктивне знання середовища дій і здатний об'єктивно

прогнозувати ймовірну сутність явищ, а також можливі результати в різних обставинах у ході оцінки альтернатив і прийняття рішень.

На сьогодні вищий навчальний заклад залишається чи не єдиною установою, де майбутні фахівців, а в подальшому – керівники підприємств можуть навчитися:

- аналізувати та оцінювати потенційну небезпеку об'єктів господарювання (технологічних процесів та обладнання) для людини й навколишнього середовища;

- визначати механізми дії небезпек на людину та встановлювати взаємодію організму людини з небезпеками довкілля;

- обґрунтовано обирати засоби та системи захисту людини і довкілля від небезпек;

- раціонально вирішувати питання щодо безпечного розміщення небезпечних речовин на підприємстві та застосування засобів забезпечення безпеки, порятунку й захисту людини від техногенних та антропогенних впливів;

- обґрунтовувати нормативні та організаційні заходи (пропозиції, рекомендації) з підвищення рівня безпеки об'єктів економіки.

На сьогодні в Україні особлива увага приділяється готовності системи оповіщення та навчанню населення діям при виникненні надзвичайних ситуацій, а також підготовці захисних споруд.

У Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» студенти вивчають дисципліну «Безпека праці у професійній діяльності», куди включені питання цивільного захисту. Одним із основних завдань вивчення дисципліни є забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання та в умовах надзвичайних ситуацій через ефективне управління охороною праці та цивільним захистом, а також формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

В процесі лекційних і практичних занять студенти засвоюють новітні теорії, методи і технології з прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їхнього розвитку; набувають стійких уявлень про характер технологічних процесів та специфіку роботи підприємств в умовах територій, де вони розміщені; опрацьовують порядок дій в умовах загрози виникнення надзвичайних ситуацій, зміст і порядок дій в умовах їх виникнення; вчать обґрунтовувати комплекс заходів, спрямованих на попередження НС, захист персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізацію та ліквідацію їхніх наслідків. Форми і методи активного навчання дозволяють студентам працювати в групі, обговорювати, вести дискусії, що має важливе освітнє та виховне значення і незаперечно підвищує інтерес до навчального пред-

мету, а також сприяють більш глибокому його засвоєнню та формуванню практичних навичок.

Нинішні студенти в майбутньому – потенційні керівники підприємств, організацій та інших об'єктів, а значить – майбутні начальники цивільного захисту. Незалежно від профілю спеціальності вони повинні бути підготовлені до того, щоб організувати вирішення завдань цивільного захисту у випадку виникнення надзвичайних ситуацій і, звичайно ж, мати вичерпні знання з попередження надзвичайних ситуацій, надзвичайних подій, нещасних випадків [1].

В процесі написання дипломного розділу «Цивільний захист» магістри Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» висвітлюють новітні теорії, методи і технології з прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їхнього розвитку, опрацьовують порядок дій в умовах загрози виникнення надзвичайних ситуацій, зміст і порядок дій в умовах їх виникнення, обґрунтовують комплекс заходів, спрямованих на попередження НС, захист персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізацію та ліквідацію їхніх наслідків.

Висновки. Таким чином, майбутній керівник повинен уміти організувати і забезпечити не тільки індивідуальну безпеку, але й безпеку колективу людей, прийняти правильні рішення щодо їх захисту від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих тощо.

Список використаних джерел

1. Цивільний захист: навч. посіб. / Г.Ю. Бахарєва та ін. Х. : НТУ «ХПІ», 2015. 116 с.

Щеглаков Іван Едуардович, студент міжнародно-правового факультету, 3 курс, група 07-17-03,

Зенін Андрій Петрович, доцент кафедри трудового права, кандидат технічних наук, доцент

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ, ВПРОВАДЖЕНИХ В УКРАЇНІ ДЛЯ УМОВ КАРАНТИНУ В БЕРЕЗНІ-КВІТНІ 2020 РОКУ, НОРМАМ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

Анотація. У статті розглянуто впроваджені Кабінетом Міністрів України карантинні заходи. Визначено перелік прав, що підлягають обмеженню у зв'язку із введенням карантину. Проаналізовано практику Європейського суду з прав людини